

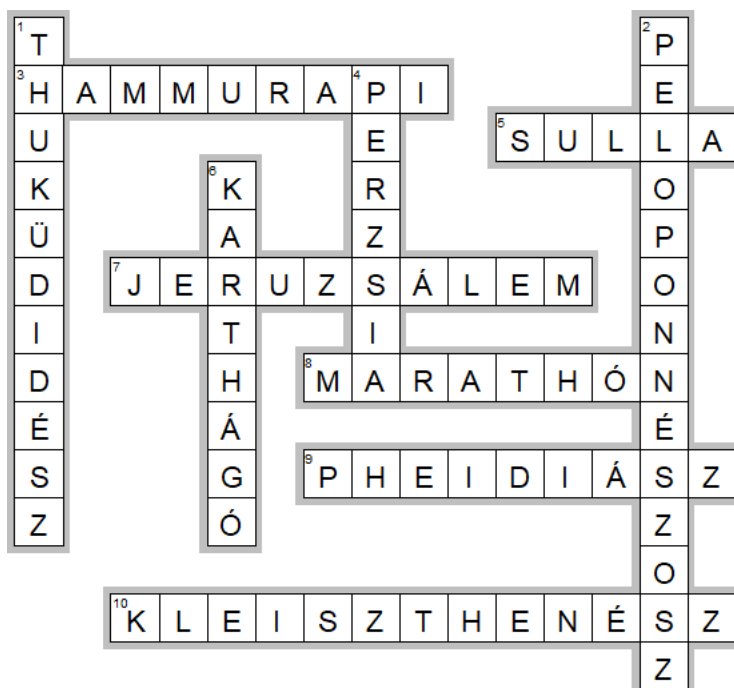
Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük (kivétel a keresztrejtvény). Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

1. feladat

10 pont

EclipseCrossword.com

2. feladat

10 pont

Sorszám	A helyszín/város neve	A „csoda” megnevezése
1.	a) Gíza esetleg Egyiptom	b) piramis/piramisok
2.	Babilon	c) Szemiramisz függőkertje/függőkert
3.	Epheszosz	d) Artemisz-templom
4.	e) Olümpia	f) Zeusz-szobor
5.	Halikarnasszosz	g) Mauzóleum
6.	Rodosz	h) Kolosszus
7.	i) Alexandria	j) világítótorony/fárosz

3. feladat

8 pont

	Csak Athénre jellemző	Csak Spártára jellemző	Mindkettőre jellemző
A megoldás betűjele	c) h)	b) g)	a) d) e) f)

4. feladat**8 pont**

Állítás	Igaz	Hamis
a) A mágia az őskőkorban a termékenységre, az újkőkorban pedig a vadászatra irányult.		X
b) A brahmanizmus tanítása szerint az ember szenvedéseit a vágyai okozzák.		X
c) Konfuciusz az egyén és a közösség közötti harmónia fontosságát hirdette.	X	
d) A világvallások közül a zsidóság körében alakult ki a monoteizmus először.	X	
e) Az ókori görög olimpiákat Zeusz, Hádész és Poszeidón tiszteletére rendezték meg.		X
f) Az újszövetséget Mózes kötötte meg az egyiptomi kivonulás után.		X
g) A brahmanizmus szerint a világ változtathatatlan, örök törvények alapján működik.	X	
h) Buddha tehetős indiai család leszármazottjaként a brahmanák kasztjába tartozott.		X

5. feladat (A 2. feladat térképe segítette a feladatmegoldást.)**8 pont**

- a) Mezopotámia vagy Óbabiloni Birodalom *esetleg* Babiloni Birodalom vagy Sumer Birodalom vagy Asszíría
b) kézművesek, földművesek

A sorrend mindegy, mindkettő megnevezése szükséges a ponthoz.

Az ábrától eltérő szakszót is használhat a versenyző.

- c) toronytemplom vagy zikkurat vagy lépcsős piramis *esetleg* templom (A raktár kifejezés nem fogadható el.)
d) templomgazdaság (*esetleg* palotagazdaság) működött vagy öntözéssel gazdálkodás/öntözéssel földművelés
e) agyagtáblára
f) ékírást
g) termés/terménnyel (Az ábrától eltérő más szakszó nem fogadható el.)
h) igen. (Csak az aláhúzott válasz fogadható el.)

6. feladat**8 pont**

Időpont	Az esemény betűjele	Kapcsolódó adatok, segítség
Kr. e. 494	a) C	a Gracchus-testvérek tisztsége
Kr. e. 451	b) E	XII tábla
Kr. e. 445	c) A	római polgárjog
Kr. e. 443	d) F	vagyoni besorolás
Kr. e. 367	e) B	háborúban a hadsereg parancsnoka
Kr. e. 326	f) I	Hellaszban Szolónhoz kapcsolódik.
Kr. e. 300	g) D	minden hivatali tisztséget betölthet plebejus is
Kr. e. 287	h) H	egyenjogúság

7. feladat**14 pont**

- a) 2. Afrika
b) 1. II. Ramszesz
c) 1. ksatriják
d) X kék szeműek
e) X Agamemnón
f) X 15-ször
g) 2. Pantheon
h) X Thermopülei-szoros
i) X vörös alakos vázafestés
j) 1. Szókratész
k) X Szolón
l) X Marius
m) 1. Pompeius
n) 2. Jeruzsálem

Csak a helyesen bekarikázott szám vagy X jel fogadható el.

8. feladat**9 pont**

- a) sas
- b) 1500 fő
- c) 30 fő
- d) lovas/lovasság
- e) 60 fő
- f) 1200 fő
- g) A katonák zsoldot kaptak. (A szakszóhasználat kötelező.) Esetleg: A katonák 200/225 denariust kaptak.
- h) lgen. (Csak az aláhúzott válasz fogadható el.)
- i) Kr. e. 510 vagy i. e. 510 (Önmagában az évszám nem fogadható el.)

9. feladat**7 pont**

- a) 5. vagy V. (esetleg: ötödik)
- b) Athén (Attika nem fogadható el.)
- c) népgyűlés vagy ekklésziá(nak)
- d) sorsolta
- e) cserépszavazás vagy osztrakiszmosz
- f) ötszázak tanácsá(nak) vagy bulé
- g) esküdtbírótság vagy héliáia

10. feladat**8 pont**

- a) Nagy Sándor vagy III. Alexandrosz
- b) Perzsa Birodalom esetleg perzsa vagy Perzsia
- c) B) (A bekarikázott betűjel fogadható el.)
- d) lándzsa vagy szarissza/sarissa
- e) harci szekér vagy lovas harci kocsi
- f) C) (A bekarikázott betűjel fogadható el.)
- g) B) (A bekarikázott betűjel fogadható el.)
- h) lgen (Csak az aláhúzott válasz fogadható el.)

Felhasznált irodalom a tesztfeladatoknál:

Alkalmazás a keresztrejtvénynél: <https://www.eclipsecrossword.com/> (2019. 11. 03.)

2. feladat térképe (Az ókor Közel-Kelet kultúrája) – eredetiben színes.

Felelős szerkesztő Pálinkás Mihály: *Képes történelmi atlasz 10-16 éveseknek.* Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Eger. p. 4.

5. feladat ábrája (A templomgazdaság felépítése)

Száray Miklós (2006): *Történelem I. középkorok, 9. évfolyam.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. p. 19.
6. forrás

8. feladat szövege (Jean-Noël Robert: *Róma - részlet*)

Dr. Németh György – Borhegyi Péter (2014): *Történelem tankönyv 9.* Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Dürer Nyomda Kft., Gyula. p. 75.

9. feladat szövegeinek alapja (Az athéni demokrácia intézményei)

Bosnyákné Szűcs Erzsébet (2009): *Modulterv a gimnáziumok 9. évfolyama számára.* Árkádia honlap.
URL: http://arkadia.pte.hu/tortenelem/tananyag/bn_athen_modul (2019. 11. 03.)

10. feladat képe (Nagy Sándor-mozaik) – eredetiben színes.

Lucas (2015): <https://bit.ly/328CepK> (2019. 11. 03.)

11. feladat**10 pont**

Esszé

Az érettségi értékelési szempontjait kell alkalmazni az alábbi pontozással. **Figyelembe kell venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	3

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően összefoglalja az ókori Hellász/Athén hitvilágára vonatkozó következtetéseit, ismereteit. Egyéb kérdéseket legfeljebb a forrásokból következtetve érint. (1 pont)

Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája Hellász vagy Athén (tér), az ókor időszakáról ír vagy említ a témához kapcsolódó évszámot. Pl. Kr.e. 776 (az első feljegyzett olimpiai játékok vagy a görög idősámítás kezdete); Kr. e. 566 Panathénaia változásai; Kr. e. V. század közepe (Periklész kora, Athén virágkora) (idő). Az 1 pont akkor jár, ha mindkét szempontra kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség és nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (pl. polisz, mitológia, mítosz, városállam, olimpia, Akropolisz, politeizmus stb.). (1 pont) *Legalább 4 fogalmat használ.*

Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrásokot használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- az istenek számára áldozatot mutatnak be az emberek, így lehet elnyerni jóindulatukat;
- Zeusz a főisten;
- erkölcsi szabályokat is kapcsolnak a valláshoz (pl. a családfő tisztelete);
- a hitvilág, vallás összetartó erő a poliszok/az athéni emberek között;
- az emberek az istenek tiszteletére építenek templomot, ünnepeket rendeznek (pl. Athénban a Panathénaia, sportversenyek). Stb.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 3 elemre utal a témához tartozóan (3 pont): pl.

- a hitvilágot többistenhit jellemzi (pl. olümposzi istenek);
- az istenképzetük antropomorf/ember alakú;
- az istenek világról szólnak a mítoszok;
- Athén védelmezője Pallasz Athéné (tiszteletére ünnepséget rendeznek, templomot építenek);
- a hétköznapi ember számára a vallásosság része az állami rendezvényeken, ünnepségeken a részvétel;
- a kulturális eseményeken való részvétel kapcsolódik a valláshoz, ez erősítette az egyén közösséghez tartozását;
- a színházi előadásokat Dionüszosz tiszteletére rendezték, voltak egyéb versenyjátékok az istenségek tiszteletére: az olimpiát 4 évente szervezték Zeusz tiszteletére Olümpiában;
- a szertartások vezetői a papok (állami tisztviselők), akiket általában 1 évre választanak;
- léteznek szentélyek, jósdák (pl. Delphoi), amelyek esetében állandó a pap/jós személye. Stb.